

Kapittel 4

Laksefisk

2004 ble et nytt rekordår for norsk laksenæring med et slaktekvantum på langt over 500 000 tonn. Gode priser til oppdretter, sett i forhold til foregående år, gjør at snittprisen for 2004 lå ca. 2 kroner høyere enn 2003. Produksjonen har i all hovedsak gått bra. God tilvekst, kombinert med et lavere antall utsatt smolt enn foregående år, gjør at 1-åring 03G vil være ferdig utslaktet langt tidligere enn normalt.

Arnt Kjønhauq

arnt.fredrik.kjonhaug@kontali.no
Kontali Analyse A/S

Biologi

Antall innlagt rogn for klekkesesongen 03/04 var estimert til ca. 210 millioner rognkorn. Sett i forhold til 02/03-klekkingen, er dette en reduksjon på ca. 35 millioner rognkorn, eller en nedgang på 16 %. Estimert på 0-åringsutsett 04, samt 1-åringsutsett 2005, som blir dannet på grunnlag av 03/04-klekkingen, tyder på at utbyttet av smolt per innlagt rognkorn vil bli prosentvis høyere enn tidligere.

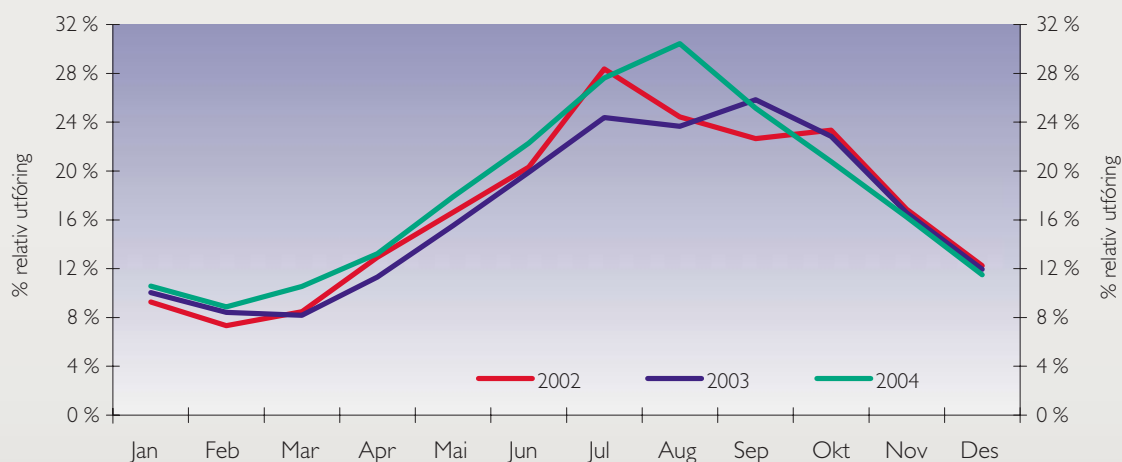
Etter to år med høye sjøtemperaturer, var vi i 2004 tilbake på et mer normalt nivå. Temperaturene førte til en god tilvekst gjennom sommeren. I perioden juli-oktober ble det i 2004 føret ut hele 23 000 tonn mer fôr til atlantisk laks enn samme tidsrom i 2003. Dette førte til en sterk årsklasse av både 1-åring og 0-åring 03G, og slaktingen kunne starte noe tidligere. Kombinasjonen lavere antall utsatt smolt og en høy snittvekt, gjorde at mye av generasjonen var ferdig utslaktet før jul. Den relative utføringen i 2004 (mengde utføret / stående biomasse), sammenlignet med tidligere år, viser en mer normal kurve med topp i juli og august. Disse kurvene illustrerer

godt de gode produksjonsforholdene i 2004, i forhold til 2002 og 2003.

Smoltutsettet på våren 2004 ble på ca. 100 millioner, 11 millioner høyere enn 2003, og det høyeste smoltutsett av atlantisk laks noensinne. 1-åringen fra 04G hadde naturligvis også en god tilvekst, med den høyeste registrerte snittvekt på samme fiskegruppe per 31.12 siden 2000. 0-åringsutsettet er estimert til å være på samme nivå som fjoråret, ca. 47 millioner individ.

I løpet av 2004 ble det slaktet ca. 537 000 tonn rund bløgget vekt (wfe*) atlantisk laks. Dette er en økning av slaktekvantumet i 2003 på 6 %. Til tross for den høye slaktingen, gjør det høye 1-åringsutsettet og den gode produksjonen at det ikke er spesielle endringer i stående biomasse ved utgangen av året i forhold til ved inngangen. Dette fører til en nedgang i biomassen på marginale 2 %.

Slaktekvantumet av ørret har gått ned fra ca. 71 000 tonn i 2003 til ca. 63 000 tonn i 2004. Dette er en reduksjon på 13 %. Reduksjonen skyldes i hovedsak et lavere antall utsatt smolt de siste årene. I 2002 ble det satt ut ca. 21 millioner, mens utsettet i 2004 var redusert til ca. 17 millioner individ.

Figur 4.1.1

Relativ utføring til laks i perioden 2001–2004 (tonn utføret per tonn stående biomasse).

Relative feed rate of Atlantic salmon per month 2001–2004 (tonnes of feed per tonnes of standing biomass).

Totalt ble det slaktet ca. 600 000 tonn atlantisk laks og regnbueørret i Norge i 2004, noe som gir en økning fra 2003 på ca. 3 %.

Totalt forforbruk til atlantisk laks i Norge endte på i underkant av 700 000 tonn, som er ca. 45 000 tonn høyere enn 2003, og en økning i utføring på ca. 7 %. Forforbruk til ørret er redusert fra tidligere år. Fra ca. 82 000 tonn i 2003 til ca. 72 000 tonn i 2004. Dette gjør at den stående biomassen av ørret er estimert ca. 7 000 tonn lavere ved utgangen av 2004 enn ved begynnelsen av året. Det totale forsalget i Norge endte på ca. 810 000 tonn, noe som inkluderer for til yngel/smolt produksjon og til marine arter.

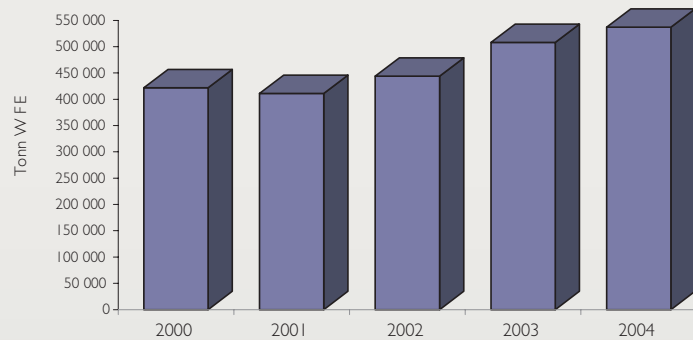
Når det gjelder sykdomsproblemene i Norge i 2004, var ILA og PD de som skapte mest bekymring. Av ILA ble det registrert 6 utbrudd i 2003, og i 2004 ble det registrert hele 15 utbrudd. De fleste fylkene ble rammet av ILA i 2004, og på strekningen Hordaland til Finnmark, var bare Møre og Romsdal som ikke fikk påvist utbrudd av sykdommen. PD rammet oppdretterne i Hordaland hardt også dette året, med 40 registrerte utbrudd av sykdommen. Rogaland fikk også registrert sykdommen for første gang, med 3 utbrudd. Dødeligheten har vært varierende fra anlegg til anlegg, men totalt sett snakker vi om en sykdom som påfører oppdretterne store bekymringer og økonomiske tap. Det rømte i 2004 ca. 470 000 laks og ørret, som er en nedgang på 28 % fra 2003. Av rømmingstilfellene i 2004 skyldes over 70 % av rømmingene ytre påvirkning, der båter hadde kjørt på oppdrettsanleggene.

Priser

Prisene på laks har vært gode gjennom nesten hele 2004. Det var en periode på høsten med prisfall. Dette gjorde at oktober og november endte under fjorårets snittpriser for samme periode. Den gode tilveksten gjorde at laksen tidlig nådde slaktevekt, og prisene begynte å falle på grunn av press i markedene. Andre årsaker som kan være delaktig i prisfallet, var usikkerheten rundt den uavklarte situasjonen om markedsadgang til EU.

Snittprisen i året som helhet havnet på 21,61 NOK FCa.* Oslo, mens snittprisene i 2003 endte på 19,40. Dette gir en prisøkning på ca. 11 %. Totalt et forholdsvis godt år for norsk laksenæring, der det sterke og fremtvungne fokuset på reduserte produksjonskostnader begynte å gjøre seg gjeldende.

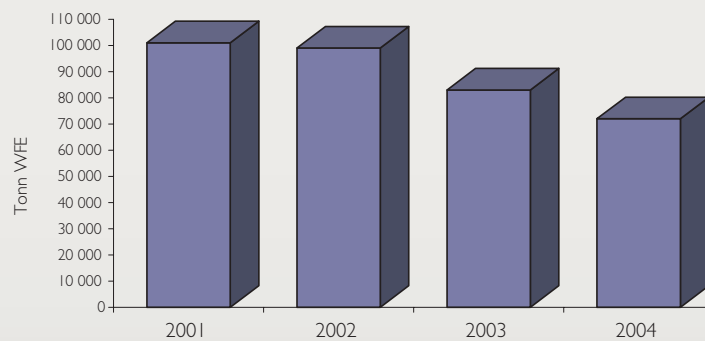
Verdien av eksport og innenlands forbruk av laks og ørret steg fra ca. 12 mrd i 2003 til

Figur 4.1.2

Slaktet kvantum (tonn wfe) av laks i Norge 2001–2004.

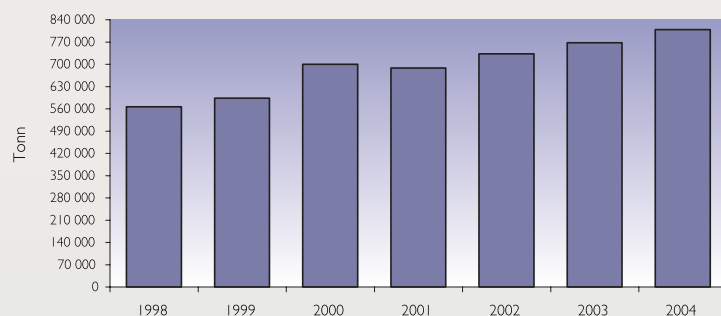
Harvest quantity (tonnes wfe) of Atlantic salmon in Norway 2001–2004.

Figur 4.1.3

Slaktekvantum ørret 2001–2004.

Harvest quantity rainbow trout 2001–2004.

Figur 4.1.4

Totalt forsalg i Norge 1997–2004 (Kilde FPF).

Total feed sale in Norway 1997–2004 (Source FPF).

ca. 13 mrd i 2004, som tilsvarer en økning i verdi på ca. 8 %.

Marked

Hovedmarkedet for norsk laks er EU. Hele 65 % av forbruket av laks i EU i 2004 ble produsert i Norge. Dette utgjør en økning i markedsandel på ca. 3 prosentpoeng fra 2003. Desidert størst har den norske eksportveksten vært i de ti nye EU-landene, og Norge hadde en total økning til EU på ca. 23 000 tonn, eller 6 % målt i kvantum. Eneste produkt med merkbar nedgang til EU er fryst filet.

Det har fra britisk og irsk side vært sterke anklager, knyttet til dumping av laks i EU-markedet. I midten av august 2004, ble det innført midlertidige safeguards-kvoter på all import av oppdrettet laks inn til EU, og på nyåret 2005 er også spørsmålet om langsiktige kvoter aktuelt. Senere har EU-kommisjonen også åpnet for dumpingundersøkelser mot norsk laksenæring. Resultatet av dette kjenner vi ikke ennå.

Alle hovedmarkeder for laks hadde volumvekst i 2004, unntatt USA. USA, som er hovedmarkedet for chilensk laks, hadde en svak tilbakegang totalt, noe som gjorde at Chile styrket sin markedsandel på bekostning av Norge og UK. Tilbakgangen i volum for Norge, var på hele 35 %. Det svake USA-markedet gjorde at Norge også tapte markedsandeler til Japan grunnet sterk konkurranse fra Chile.

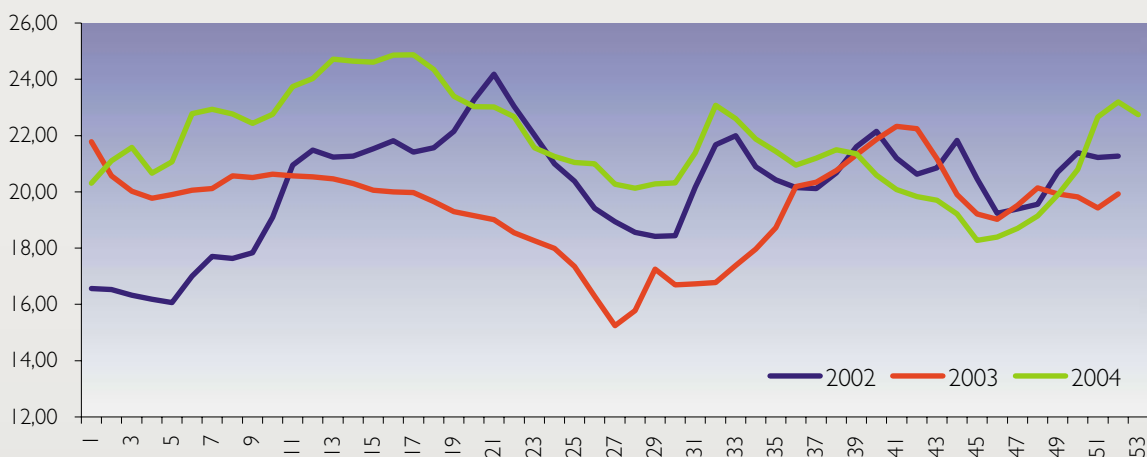
Norge fikk redusert sin markedsandel fra 70 % i 2003 til 56 % i 2004. Chile derimot økte fra ca. 16 % til 34 % av markedet. I eksporten til andre markeder hadde Norge en økning på ca. 11 %, som innebærer en økning på ca. 11 000 tonn. Selv om økningen er betydelig fikk Norge en marginal reduksjon i markedsandel.

Totalt ble det i 2004 solgt ca. 1 190 000 tonn laks på verdensbasis. Dette er en økning fra 2003 på ca. 4 %. Selv om Norge økte sitt slaktekvantum med 6 % i 2004, er andelen av norsk laks fortsatt 45 % av verdensproduksjonen.

Konkurrerende produsentland

Chile hadde i 2004 en sterk vekst i slaktevolum, og kanskje var 2004 det siste året der Norge er den største produsenten av laksefisk i verden. Chile slaktet i 2004 ca. 340 000 tonn laks. Dette er 60 000 tonn mer enn i 2003, en økning på over 20 %. Prognosene for 2005 viser en fortsatt økning i produksjon av laks. Som tidligere nevnt er den største utfordringen til Chile, nedgangen i forbruk av laks i USA. Fortsetter denne nedgangen, samt en like sterk økning i produksjonen, kan Chile bli en sterk utfordrer til europeiske lakseprodusenter også i EU-markedet.

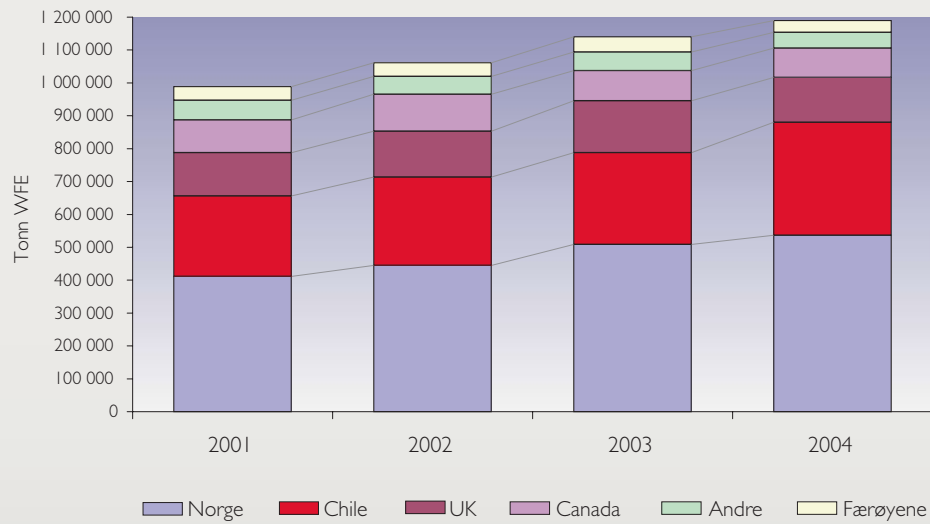
UK hadde en klar nedgang i slaktekvantum i 2004. Fra et kvantum på ca. 160 000 tonn i 2003 til i underkant av 140 000 tonn i 2004 (nedgang på ca. 13 %). Dette skyl-

Figur 4.1.5

Utvikling i ukentlig gjennomsnittspris for superior laks 2001 – 2004
(NOK/kg sløyd, superior kvalitet FCA Oslo)

Development in the weekly average price of Norwegian Atlantic salmon (Nok/kg gutted, superior quality FCA Oslo)

Figur 4.1.6

Slaktet kvantum (tonn wfe) av laks på verdensbasis.
Harvest quantity (tonnes wfe) of Atlantic salmon world wide.

des problemer knyttet til 2003, med store sykdomsproblemer og små kvanta av slakteklar fisk.

Nord-Amerika har, som de fleste andre lakseproduserende nasjoner, hatt et godt produksjonsår, og i 2004 ble det slaktet totalt 100 000 tonn. Sykdomsproblemene som har herjet de siste årene, ser ut til å bedre seg. Næringen har vært gjennom en restrukturering, og produksjonen av atlantisk laks kommer i fremtiden til å skje i områder som ikke har vært rammet i så stor grad. Situasjonen gjør at det ble satt ut 12–15 % mer smolt i 2004 enn i 2002 og 2003.

Færøyene hadde i 2004 et slaktekvantum på ca. 36 000 tonn laks, som er en tilbakegang fra 2003 på 10 000 tonn. Dette skyldes at de store sykdomsproblemene på Færøyene i 2003, med mange ILA-utbrudd, begynner å gjøre seg gjeldende. Estimaterne for 2005 viser at Færøyene kommer til å redusere slaktekvantumet ytterligere som følge av disse tidligere problemene.

*Betegnelsen FCa. Oslo står for "Free Carrier levert Oslo" og er en standard salgs- og leveringsbetingelse i henhold til Incoterms. Den benyttes som sammenligningsgrunnlag ved innrapportering av oppnådde priser til FHL. WFE (whole fish equivalent) er en standard vektbenevnelse for rund bløgget vekt (etter sulting og bløgging), og tilsvarer en omregningsfaktor på ca. 6–8 % fra levende vekt.

Summary

2004 turned out to be a good year for Norwegian salmon farming with more than 500,000 metric tonnes of salmon produced. The prices were good compared to the year before with the average price for 2004 about 2 NOK higher than for 2003. The production has all over been good. Good growth combined with a lower number of smolts used will result in the 1 year 03G being taken out much earlier than normal.